

Slovenski List.

Neodvisno slovensko krščanskosocijalno glasilo.

Štev. 3.

V Ljubljani, dne 5. decembra 1896.

Letnik I.

„Slovenski List“ izhaja vsako soboto. — Naročnina mu je za vse leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold. Posamične številke se prodajajo po 7 novč. — Dopisi pošiljajo naj se uredništvu „Slovenskega Lista“ v Ljubljani. — Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo; rokopisi se ne vračajo. — Naročnina, reklamacije in oznanila naj se pošiljajo upravnistvu „Slovenskega Lista“ v Ljubljani, Resljeva cesta štev. 5. — Oznanila in poslanice se računajo po ceni navadni v Ljubljani. Naročnikom 10 % ceneje.

O naši stvari more se govoriti z izdajateljem g. dr. V. Gregoričem vsak ponedeljek in vsako sredo od 11. dopoldne do 2. popoldne.

Nekatere pozabljene točke slovenskega programa.

Star lepak se razgrinja pred menoj — spomenik onih časov, ko se med Slovenci še ni oznanjal nauk, da je narodnost fantóm.

„Slovenija“ „društvo za brambo narodnih pravic,“ združena z župani in drugimi možmi okolice ljubljanske, napravi na binkoštni ponedeljek 17. maja 1869 popoldne ob 3 uri TABOR na Vižmarjih blizu Ljubljane. Govorilo in sklevalo se bode: I. O sredstvih, ki so neobhodno potrebna, da se obrani in okrepi narodnost slovenska, in to: 1. po zjedinenju vseh Slovencev na postavni poti v jedno kronovino z deželnim zborom v Ljubljani; 2. po upeljavi slovenskega jezika v šole; 3. po ustanovitvi slovenskega vseučilišča v Ljubljani; 4. po upeljavi slovenskega jezika v urade. II. O napravi denarnih zavodov v podporo kmetijstva in obrtništva, in osnovi lastnega zavarovalnega društva. — Slovenci od blizo in daleč pridite vsi! Zjedinite se! Složite se! „Živila Slovenija!“ Takšen je napis lepaku, natisnjememu z velikimi črkami v slovenskih barvah. Več nego četrto stoletja je minilo, odkar je izginilo vabilo na vižmarski tabor z vogalov ljubljanskega mesta, žal, da je v tem času izginila ali vsaj odrinila se marsikatera točka slovenskega programa, označenega na njem.

Taka pozabljena točka je zjedinenja Slovenija. To je bilo geslo, pod katerim se je zbiralo na tisoče slovenskih taborcev, ukrepajočih o pripomočkih potrebnih za ohranitev naše narodnosti. Rešitev našega naroda je mogoča le, če se upravno združijo vsi po raznih deželah in deželah razkosani deli našega naroda. To misel je prvi izprožil rajni dr. Janez Bleiweis dne 29. sušca 1848. Za zjedinenje slovenskih pokrajin v jedno upravno celoto pod napisom

„Slovenija“ je skušal pridobiti nadvojvodo Ivana. Baš radi zjedinenja Slovenije, ki je ostala vodilna misel njegova do konca življenja, zaslužuje v popolnem zmislu ime očeta slovenskega naroda. O svoji sedemdesetletnici, ko je slovo jemal od svojega ljubljanskega naroda, izgovoril je znamenite besede: „Gotovo pridemo do tistega cilja, ki nam je pred očmi kot naša najbolj goreča želja — do zjedinenja Slovenije.“ Sinovi so pozabili oporoke svojega očeta. Zjedinenja Slovenija je že več let odstranjena z narodnega programa. Sedaj se poganjamo le za drobtinice, veliki cilji pa so nam izginili z vidika. Tega našega kratkovidnega drobtinčarstva se na tihem vesele naši nasprotniki vedoč, da jim nikdar ne bomo kos, če ostanemo razdrobljeni. Kadar pa se gane kdo ter tudi na višjem mestu poudarja, da ni samo Kranjec, nego da je Slovenec, da ima brate tudi izven tesnega oboda naše kronovine, brate, katerim v prosep mu je delovati, tedaj mu zadoni nasproti: „Le ne črez meje!“ Visoki gospod slovenske krvi, ki si nedavno izgovoril te besede, vedi, da nas ne ustavi tvoj ukaz, črez meje pojdemo, mi zahtevamo zjedinenje Slovenije, za njo bomo naučevali našo mladino, kakor so oduševljali taborsko množico za njo naši voditelji: Bleiweis, Toman, Razlag in dr. Naglašali so, da bi bila koristna državi in narodu. Ali je državna meja doli na jugu sedaj bolj zavarovana, nego je bila pred 27 leti? Mar ne čujemo vsak čas o dogodkih v Trstu in Istri, ki nas napolnjujejo s strahom za bodočnost Avstrije? Kdor opazuje množično se iredentske pojave na Primorskem, mora priznati, da je v naši državi potrebna neka bramba, in to bi bila zjedinenja Slovenija. In kako koristna bi bila ta skupina našemu narodu, ki mu je v toliki nevarnosti njegovo narodno bistvo!

Večji, močnejši narodi, katerim v jezikovnem oziru ne preti nobena opasnost, vsestranski delujejo na to, da se čim preje zedinijo; zakaj bi mi toli obkroženi Slovenci ne poudarjali te svoje žive želje? Naša dolžnost je delovati na to, da bode sleherni slovenski volilec v vseh naših pokrajinah prepričan, da je jedina rešitev našega naroda v zjedinenju. Kot prva koraka v tem oziru srčno pozdravljamo izstop štajarskih slovenskih poslancev iz graškega deželnega zbora in agitacijo društva „Edinosti,“ da se osnuje posebno c. kr. okrajno glavarstvo za tržaško okolico.

Druga pozabljena točka našega slovenskega programa je slovensko vseučilišče. Res je, da Slovenci nimamo niti jedne popolnoma slovenske četverorazrednice, da nam še nedostaje slovenskih srednjih šol, res je, da nam ni pričakovati v bližnji bodočnosti oživetvorjenja slovenskega vseučilišča, ali tako se pa vendar ne smemo izpozabiti, da bi se naučevali za nemško vseučilišče v Solnogradu ter prispevali zanje, ne da bi se nam jamčila vsaj jedna slovenska stolica, kakor je storila katoliška narodna stranka. Ona je jela zbirati pri svojih pristaših darove za omenjeno veliko šolo ter je tam, kjer ima vso oblast v rokah, na ta način izpodrinila in zaprečila denarne zbirke za Družbo sv. Cirila in Metoda. Ta stranka časih zatrjuje, da je jedino ona zvesta ostala staremu Bleiweisovemu programu. Toda v tem zastoj iščeš nemškega vseučilišča, pač pa je rajni dr. Bleiweis deloval na to, da se osnuje za Slovence lastno vseučilišče v Ljubljani, kjer sta bila za francoske okupacije dva tečaja medicine in kjer se je l. 1848. pravoslovcem razlagal državljanski in kazenski zakonik. Željo, da se osnuje slovenska velika šola v našem središču, izrekel je narod na taborih. Naša dolžnost bodi skrbeti

Kako se ljudje pozdravljajo.

Spisal Anton Trstenjak.

(Dalje.)

VII.

Toda vrnimo se zopet k našim pozdravilom, kajti mi še zdavnaj nismo gotovi. Prehoditi nam je še celi svet, obiskati različna ljudstva, naobražena in divja, da bi izvedeli, kako se drugod pozdravljajo. Naša pot je torej še dolga, na katero vabimo ljubeznivega bralca in radovedno bralko, da nas zvesto spremljata, saj jima bomo povedali še dokaj poučnih in zanimljivih reči.

Med našim narodom je najbolj razširjeno pozdravilo: „Pohvaljen bodi Jezus Kristus!“ in najspodobnejše odzdravilo: „Na veke. Amen!“ Marsikdo utegne misliti, da je ta pozdrav vsaj tako star, kakor je stara naša vera, to je, da je ta pozdrav star blizu 2000 let; toliko let bode namreč skoro po Kristusovem rojstvu. In vendar ni tako. Šele sveti Oče, rimski papež Benedikt XIII., ki so bili zelo učen in moder mož in so bili izbrani za papeža leta 1724, torej šele pred 172 letom, upeljali so leta 1728. ta pozdrav ter so veleli, naj se verni kristjani po vesoljnem svetu pozdravljajo z besedami: „Pohvaljen bodi Jezus Kristus!“ in naj

si takisto odzdravljajo z besedami: „Na veke. Amen.“ Sveti Oče Benedikt XIII. umrli so dve leti po tem, to je 21. februarja 1730. leta, ko so dali kristijanom to lepo navado pozdravljanja. Danes je preteklo od onega časa še ne dvesto let, in svetega papeža Benedikta XIII. pozdrav švignil je kakor blisk po vsem svetu in se je razširil in udomačil s čudovito in zmagonosno močjo.

VIII.

Naj poreče kdo, kar hoče, na svetu je že tako, da se pozdravljajo vsi dobri ljudje in da le ljudje hudobnega srca hodijo nemo mimo drugih ljudi. Četudi srečaš človeka, s katerim si si prej dober bil in sta si prišla navskriž v življenju po kakoršni si bodi nepriliki, in ako ga prijazno pozdraviš, jaz kriv, ako ti ne bode vsaj nemo in tiho ozdravil. In ako ti ne odzdravi danes in tudi ne jutri, odzdravil ti bode gotovo pojutranjem, in ako ne pojutranjem, pa gotovo kdaj pozneje, kadar ga zopet srečaš in bode tvoj sovražnik morda boljše volje. Potrpljenje je božja mast, pravimo, in ravno v razporih, ki si jih sami nakladamo, biti nam je potrepljivim. Četudi se tvoj sovražnik drži pred teboj, kakor da bi po celi vasi jesih izpil, veruj mi, da dobra beseda najde dobro mesto, in tvoj sovražnik bode se tudi sprijaznil in spravil s teboj.

Prijatelj, deni vsakdo od nas roko na srce svoje in izprašuj si vest, ali smo zato na svetu, ali zato živimo, ali se zato trudimo v potu svojega obraza, da črtimo in sovražimo drug drugega in da si delamo nadloge drug drugemu brez potrebe? Riba je drugo ribo, volk je druge živali ter jih morf. Ali bodemo tudi mi taki?

Na kmetih je sploh pri nas navada, lahko bi rekli zapoved, da se tudi neznani ljudje, ki se niso nikoli videli in se morda ne bodo več videli nikdar, prijazno pozdravljajo in odzdravljajo. Ako imamo torej to navado do neznanih, tujih nam ljudi, kako laže bodemo to navado izpolnjevali do onih, s katerimi moramo živeti skupaj, vsak dan, v jedni hiši, v jedni vasi, v jedni občini? Po mestih sicer nima gospoda navade, da bi pozdravljali tuje in neznane ljudi; in le tedaj, kadar pride naš kmet v mesto po svojih opravkih, zgodi se često, da tak kmet pozdravlja vsakega človeka. Toda le tisti kmetje pozdravljajo v mestu, ki so daleč od mesta doma; drugi, ki so blizu mesta, imajo vse napake kmeta in meščana in ne pozdravljajo, kadar se zaleté v mesto. Toda gospode vendar ne smemo obsojati zaradi tega. Da se ne pozdravlja v mestu neznana gospoda, temu je pač krivo mestno življenje. V mestu je toliko ljudi po ulicah in cestah, kakor mravelj na mravljinjaku, in ako bi

za to, da se čim prej obistini. Ako peščica avstrijskih Italijanov ne zamudi nobenega leta, da bi ne zahtevala italijanskega vsučilišča v Trstu, smemo pač tudi mi Slovenci katerikrat opozarjati državo, da nam izpolni to, kar nam je obljubila že l. 1848., da nam da slovensko vsučilišče.

Še nekaj važnega smo pozabili Slovenci zadnja leta. Pozabili smo opomin, zabeležen na onem starem lepaku, opomin: „Zjedinimo se! Složimo se!“ Za slovenskih taborov l. 1869. je bil naš narod jedin. Zato smo bili gospodarji v kranjskem deželnem zboru. Zdaj se bijemo na Kranjskem pri vsaki volitvi med seboj. Kaj smo dosegli s tem bojem? Ali je vera kaj pridobila? ali narodnost? Nobena nič, obe sta tepeni. Pridobil je samo Nemeec. Zaradi naše klete nesloge gospoduje on l. 1896. popolnoma v kranjski deželni zbornici. Koliko pohujšanja, koliko sovraštva, koliko pravnj spremnja ta naš boj, koliko denarja je že pogoltnil naš preprič! Za svote, kar smo jih v bratomorni borbi pri občinskih, deželnih in državnih velitvah lahko miselno potrosili, bila bi lahko Družba sv. Cirila in Metoda zgradila jedno slovensko šolo v Kočevju, kjer se na stotine slovenskih otrok pomemčuje, po jedno v beljaški in celovski okolici, kjer je nujno treba narodnih učilišč, in jedno na obalah Adrije.

Rojaki, spoznajmo bridko zmoto poslednjih let! Vrnimo se k staremu programu slovenskih taborcev z l. 1869., ki je popolnoma naš program. Delajmo odslej brez razlike stanu z združenimi močmi za zjedinjeno Slovenijo!

Jugoslovanski klub.

Dne 26. novembra t. l. zbrali so se na Dunaju na poziv g. dra. Laginje v skupno posvetovanje naslednji slovenski in hrvaški državni poslanci: gg. Biankini, Borčić, Dapar, dr. Ferjančič, dr. Gregorčič, dr. Gregorec, Koblar, Kušar, Perić, dr. Laginja, Nabergoj, Pfeifer, Povše, Robič, Spinčić, dr. Šušteršič in Višnikar.

Uvažuje željo, katera se je od več strani javno izrekla, da bi se namreč v novem državnem zboru vsi slovenski in hrvaški poslanci za uspešno delovanje združili v jedinstven parlamentarni klub, izjavili so že na tej prvi razpravi zastopniki vseh strank soglasno, da je v kljub vsem načelnim razlikam, ne samo mogoče, nego, gledé na dobljene izkušnje in na korist naroda, uprav potrebno, da hrvaški in slovenski poslanci v prihodnjem državnem zboru osnujejo med seboj parlamentarno skupino v svrhu odločnega, solidarnega postopanja v narodnostnih in gospodarstvenih uprašanjih; — izrekli so nadalje, da oživotvorjenje te namere prepustjajo vodstvom raznih politiških strank v pojeđinih pokrajinah, ter so izjavili zastopniki vseh

strank, da so njih vodstva pripravljena stopiti v za to potrebne dogovore.

Po nujnih opravilih zunaj Dunaja zadržani poslanci: gg. dr. Bulat, grof Coronini, dr. Klaić, vit. Šupuk in Vošnjak izjavili so posredno svoje soglasje

To veleznamenito izjavo, katero so sestavili v zmyslu pogovora poslanci dr. Laginja, dr. Ferjančič, Borčić, Perić in dr. Šušteršič, podpisali so zgoraj imenovani slovenski in hrvaški poslanci, oziroma posredno izjavili, da se ž njo strinjajo. Hrvaški in slovenski listi pozdravljajo združenje jugoslovanskih državnih poslancev z velikim veseljem; pripisujejo mu praktično in moralno važnost, katero bode imel po svoji naravni moči. Zlasti „Edinost“ imenuje ta rodoljubni sklep epohalnim dogodkom v našem narodnem življenju, in pravi, da je s tem sklepom zasijala zvezda nade v boljšo bodočnost.

Z rečeno izjavo govorili so državni poslanci našemu narodu iz vsega srca, ker narod hoče združenja; združenje je narodova volja in želja. Združeni poslanci priznajejo slovesno to s tem, ko izjavljajo, da je to združenje ne le mogoče, ampak tudi uprav potrebno z ozirom na korist naroda.

Velevažni korak hrvaških in slovenskih državnih poslancev pozdravlja danes oduševljeno vsak iskreni rodoljub slovenski; glas o združenju odmeva radostno v slehernem domu drage nam Slovenije in prešinja rojake z nado, da se to, kar se je zgodilo na Dunaju, mora zgoditi tudi v Sloveniji, namreč da se moramo tudi mi združiti, ker je to ne le mogoče, ampak tudi potrebno z ozirom na korist naroda. Z domačo slogo podpirajmo in pospešujmo težavno delovanje svojih poslancev. Kakor se je uresničil idejal o združenju slovenskih in hrvaških poslancev, tako se nam tudi mora uresničiti idejal o slogi in združenju vseh Slovencev. Kdor v to kaj pripomore, ta je pravi rodoljub. To nesebično rodoljubje vladaj med nami in vladaj nam!

Izvorni dopisi.

Z Goriškega. — Pričakali smo torej srečno prvo številko „Slovenskega Lista“. Odkrito vam povemo, g. urednik, tako lepega programa nismo pričakovali. Kakor vse kaže, vsi trezni in miroljubni rodoljubi na Goriškem pozdravljajo z velikim veseljem novo podjetje. Hvala Bogu, pravi marsikdo, še je mož tudi na Kranjskem, ki žele svojemu narodu boljših časov in obsojajo toliko let trajajoči preprič za oslovensko. Preprič so tam, kjer je napuh. Iz napuha izvira gospodstvaželjnost in ž njo združeno podtikanje slabih namerov. Od znane strani se napoveduje boj osobnemu prepričanju, češ da vsi moramo tako misliti in delati, kakor jeden hoče in zahteva.

IX.

Ves narod naš ima poprek jednake navade, kot da bi nas odgojila jedna mati slovenska. Kar je med nami razlike, to je le malo in neznamno. Že prej pa smo rekli, da vlada med našim prostim ljudstvom neka jednakopravnost, ki človeku dobro dé. Vsi naši ljudje imajo se za take, ki imajo jednake pravice in dolžnosti v življenju in občevanju. In kako mi to vemo? Prav lahko. Ni nam treba daleč hoditi, da bi to izvedeli. Naši bližnji jugoslovanski bratje, zlasti Srbi po Bosni in Hercegovini imajo še staro navado, da se tičejo, a ne da bi se vikali. Nam, ki nimamo te splošne navade, zdi se to nekoliko čudno in vender ni to tako čudno, in zelo gotovo je, da so se nekaj tudi vsi Slovenci tikali, ker to je utemeljeno v njih demokratičnem značaju.

Lepo navado tikanja nahajamo pri starih narodih Rimljanji na pr. so se tikali. Tudi pri nas se je ta navada uvela pri nekaterih stanovih in društvih. Na pr. udje „Sokola“ tičejo se med seboj in kažejo s tem, da so si pravi in jednaki bratje vsi povprek. Poslanci državnega zbora ogrškega tudi se tičejo med seboj in to navado spoštuje vsi in zato so lansko leto zelo zamerili poslancu grofu Stevanu Karolju, ki ni hotel tikati nekega poslanca, ki ni bil grof.

Prišli smo tako daleč, da duhovnik ne sme več delati po svoji vesti in po svojem prepričanju, pač pa mora ukloniti tilnik onim, ki iščejo v javnem življenju sebe. Zato nam pa program jako ugaja, ki pravi: „v političnih rečeh ne upogibamo se nobenemu povelju ali samovolji pojedinca, nego zahtevamo popolno svobodo za se in za druge.“ Nekako v enakih razmerah so se nahajali Nemci pred nekaterimi leti. Znano glasilo visokih gospodov na Dunaju je tudi zahtevalo neko slepo pokorščino v političnih rečeh ter se trudilo zadušiti vsak prosti pojav — zdolaj. Proti temu so se dvignili možje neustrašeni in svobodoljubni, ki so pred leti osnovali neodvisen kerščansko-socialen dnevnik. Ako navadni delavec zahteva, da se spoštuje njegovo osobno prepričanje, tembolj sme to zahtevati inteligen ten in naobražen duhovnik. Žalostno je, da se na Slovenskem znajdejo taki življi, ki na to delajo, da bi se neodvisnim duhovnikom omejilo državljansko pravo, svobodno in po svoji vesti izvrševati aktivno in pasivno volilno pravico. Že tako imamo malo neodvisnega svetnega razumništva, ki bi smelo javno nastopiti za uboge Slovence, zdaj naj se pa še duhovniki uklepajo v verige slepe pokorščine v političnih rečeh, da bi tem laže nekateri breznačajnezi svoje koristi lovili za hrbtom visokih krogov. Dozdaj so veljali duhovniki za najbolj neodvisne narodne delavce, v zadnjem času pa se je pojavila čudna prikazen, da duhovnik ne sme več svobodno izvrševati državljanskih pravic, da ne sme kandidovati proti pustolovcem in breznačajnejšem. Da, nasprotniki Slovencev imajo mogočne in uplivne osebe na svoji strani, ki zabranjujejo, da ne pridemo do svojih pravic. V tem oziru smo Slovenci jedini nesrečniki, kajti kaj takega drugi narodi v Avstriji niso doživeli. Nič čudnega, ako ne moremo naprej v nobenem oziru. V tem, da so smeli duhovniki izvrševati svobodno svoje državljanske pravice, tičala je moč slovenskega naroda. Ob svojem času je majhna peščica svetne inteligencije združena z neodvisnimi duhovniki največ pripomogla, da so Slovenci v nekaterih ozirih nekoliko napredovali. Tedaj se ni gledalo ne na kanonikate in ne na druga odlikovanja, samo čisto rodoljubje jih je gnalo, da so v svojo veliko škodo naprej stopali na narodnem polju in krepko dvigali glas za naše pravice. Kako vse drugače je zdaj! Oni, ki tlačijo in duše narodno gibanje pod različnimi pretvarami, so zdaj na vrsti, da bodo v kratkem — tako ali tako — odlikovani. V zadnjem času smo videli, kako so prišli dotičniki do odličnih služeb in odlikovanj samo zato, ker so znali dobro pobijati narodnost. Kdor hoče dandanes priti do kake častne službe, mora upiti, da so Slovenci nestrpni,

se pozdravljali vsi meščani poprek, nositi bi morali klobuke ne na glavah, ampak v rokah.

Lep način pozdravljanja imajo Rusi. Po ruski pozdravljajo se naši vrli Slovani, po ruski pozdravljaj je črnogorski knez Nikola, l' eroe paciocccone, kakor so mu klicali Italijani v Rimu, ko jim je privedel svojo hčerko Jeleno. Knez se je z desno roko dotekal čela (čelom biti) in to je bil seveda Italijanom nov pozdrav, katerega si niso mogli raztolmačiti.

Dva človeka se srečata na potu, in zdaj bi radi izvedeli, kateri naj prične, kateri naj prvi pozdravi. In to je časih zelo težavna reč, morda težavnejša, nego kamenje tolči na cesti. Kateri naj prične, kajti jeden mora pričeti? Kdo drugi, nego tisti, ki mora, ki je dolžan prvi pozdraviti! In kdo je prvi in kdo drugi, to ve ljubeznjivi čitatelj sam. Ako pa sem rekel ljubeznjivi čitatelj, to vem, da bode on res ljubeznjiv in bode on prvi, a njegov sosed drugi. Na kmetih je tu zopet mnogo drugače, nego pri gospodi. Na kmetih je večja ravnopravnost, nego pri gospodi, kajti na kmetih se pozdravljajo kar navskriž, gospoda pa imajo posebna pravila, posebne postave v to. Vsaka gospodična ima to prednost, da jo mora gospod prvi pozdraviti, in ne sme se zgoditi narobe, tako ukazuje gosposka postava. In prav je tako, lepó je tako.

Pri nas Slovencih je danes poprek navada, da starejši ljudje tičejo mlajše, mlajši pa starejše vičejo. Ljudje jednake starosti, moški in ženske, pa se tičejo. Ako se seznanita dva Slovence, tedaj tisti, ki je videti mlajši, viče drugega, ki je videti starejši. To terja spoštovanje do starejših ljudi. No potem je navada, da se pomenita o rojstvu in ko se uverita, da si v letih nista daleč narazen in da sta morda celo vrstnika, sprijaznita se hitro, skleneta bratovščino, to je pobratita se, češ, čemu bi se vikala dva človeka jednake let. Ravno tako, kakor pri tikanju in vikanju, ravno tako se ravna naše ljudstvo pri pozdravljanju. Niti hlapci, niti dekle, niti pastirji, še berači niso v tem oziru kaj drugega. Vsi se smatrajo za jedno družino, in zato je še pri nas stara navada, da hlapci, dekle in pastirji jedo pri jedni mizi. Vsi delajo, vsi se trudijo za hišo in zato imajo tudi vsi jednake pravice. Oče kot gospodar hiše in družine sedi vselej na čelu mize, poleg njega mati in dalje na obeh straneh otroci po starosti, hlapec in pastir. Jedi se dotika najprej oče in mati, potem vsi drugi zaporedoma ali pa kar vsi skupaj na jedenkrat. Vse to pa se vrši v toliko lepem redu, da nobeden ne čuti, kdo je prvi, kdo zadnji pri mizi.

(Dalje prihodnjic.)

da preveč zahtevajo v narodnem oziru, da je narodno uprašanje — iznajdba.

Zato pa nas veseli, da je „Slovenski List“ postavil v vrhu besedico „neodvisno“ krščansko-socialno glasilo. Na vse strani naj bode neodvisen. Pri volitvah naj volilci svoje želje izražajo, in politično vodstvo se mora teh držati. V dvomljivih slučajih, n. pr. ko ni mogoče volilcev zjediniti, tedaj naj ima glavno besedo politično vodstvo, ne pa kaka visoka oseba, ki je za vse druge namene poklicana, nego li za osobno politiko. Upamo, da bode „Slovenski List“ zvest svojemu programu in vsikdar odklanjal trinoštvo in gospodstvaželnost. Ustava veljaj za vse stanove.

Iz Gorice, dne 25. nov. (Dr. Marani. — Vipavska železnica. — Dr. Mahnič — škof) V dan 10. novembra vršila se je dopolnilna volitev državnega poslanca v goriškem veleposestvu namesto umrlega kneza Egona Hohenloha. Izbran je bil z majhno večino glasov dr. Marani, odvetnik v Gorici. Dasi je stvar že nekoliko zastarela, treba vendar napisati še nekaj vrstic o tej volitvi radi čudnega značaja poslančevega. Dr. Marani kazal se je vedno in dosledno najljutejšega nasprotnika Slovencev pred svojimi privrženci in prijatelji. Proglašajoči njega kandiduro in podpirajoči njega izvolitev, nazivali so listi njegovega protikandidata viteza Bujattija izdajico, ker ni hotel on in niso hoteli tudi njega privrženci odklanjati slovenskih glasov, od katerih je bil skoro odločilen uspeh volitve. A sam dr. Marani je pisal in priduševal svoje znance in prijatelje v slovenskih trgih, naj agituje zanj ter naj zahtevajo eventualno troške od njega po poštnih nakaznicah. Tako Maranijevo pismo čitalo se je v Kanalu v pričlo veljavnih in zanesljivih mož, ki kaže, da se mož ne sramuje glasov onih, katere je pital v mestnem zboru goriškem „ljudstvo živalskih nagonov.“

Po velikem naporu dobili smo goriški Slovenci vendar železniško progico, ki pelje povsem po slovenskih tleh od Št. Andreža pri Gorici do Ajdovščine, ki je znana pod imenom „vipavska železnica.“ Vipavci se imajo zahvaliti v prvi vrsti neustrašenemu državnemu in deželnemu poslancu grofu Alfredu Coroniniju, da so že sedaj dobili to železnico. On jo je že trikrat rešil. Vlada je že lansko leto obljubila Slovencev stalno, da se bode letos železnica gradila; a ko je prišel čas, da se dana beseda izpolni, pozabila je na to železnico, in le pogumu in neumornemu trudu imenovanega poslanca se je posrečilo, da je prišla tudi vipavska železnica že letos na vrsto. A vlada je zahtevala, da uza- mejo udeleženci in dežela za 250.000 gld. osnovnih delnic, kar bi bilo toliko, kakor železnico pokopati; in zopet je izposloval grof Alfred Coronini na uplivnem mesju, da se je ona zahteva znižala na 150.000 gld. in železnica omogočila. Prav fino in na tihem so hoteli potem naši dobri sosedje Italijani popihati smetano z one latvice mleka, katero nam je visoko c. kr. ministerstvo namenilo, ter prepustiti nam le zvaro. Na tihem sestavili so poseben odbor za koncesije, obstoječ zvečine iz Italijanov, ki se je tudi tako vedel, kakor da ima podjetje že v svojih rokah. A grof Alfred Coronini je skoro zapazil one nepoklicance pri naši latvici ter jim zaklical: „Roke proč!“ Kakor „mucice“, katere zasači gospodinja pri polni skledi, razšli so se gospodje koncesionarji. Jedni se hudujó, drugi dražijo in prete, tretji pa tožijo o nehvaležnosti slovenski.

Ravnokar nam je došla nepričakovana vest, da je dr. Anton Mahnič imenovan škofom krškim.

Iz Celovca, dne 22. novembra, Veselo in ponosno nekako stopil je „Slovenski List“ pred slovenski svet; veselo, ker si je v svesti radostne, obilne in občne podpore; ponosen, ker je prepričan o plemenitem in svetem svojem namenu. Iz prvega lista, ki smo ga prejeli na ogled in ki nam gledé na vsebino in jezik popolnoma ugaja, poizvedamo, kako lep in blag namen ima. On hoče, da se združujemo in ne razdružujemo; on hoče, da se uzbuja, oživlja, utrjuje in razširja po vseh deželah slovenskih pravi duh slovenski. Mi koroški Slovenci želimo, da bi ga vedno vodil isti duh in da bi dosegel svoj namen. Nadejemo se

pa, da ga doseže, če bo prijatelj sveti veri in sveti cerkvi, kajti Slovenci so bili vsigdar in morajo ostati verni in zvesti sinovi svete matere svoje katoliške cerkve. Naj se drži zlatih besed, ki jih je pokojni nepozabni škof Anton Martin Slomšek ob duhovnih vajah na Kisli vodi izgovoril: „Opominjam in prosim Vas, svoje brate Slovence in učitelje našega rodú, ne dajmo nemškutarjem življenja našega zatreti, ne po- teptati v smeti milega jezika materinega, kakor bi nemškutarji radi. Naš materin jezik je varuh prave vere. Katoliška cerkev ravno tako pred nami omaguje, kakor se slovenski rod ponemčuje, to nas izskušnja več ko tristo let uči.“ Brani naj tedaj pravice sv. cerkve in mili naš slovenski jezik.

Bodi prijatelj pravi omiki! Omikati se da narod le, če mu je pri pouku pod- laga materina beseda. Ptuj jezik, ki se nam sedaj po nekaterih krajih po šolah, uradih in vsakdanjem življenju več usiljuje, nego prej kdaj, ovira in brani, da narod ne napreduje na potu omike in blagostanja, in dela, da narod zaostaje, svojo zavest izgublja in se potujčuje.

Naj se poteguje za celokupnost slo- venskih dežel, za slovensko uzajemnost in za uresničenje ideje združene Slo- venije.

Naj se ozira na vse stanove našega na- roda, zlasti na obrtniški in kmetski stan, naj razširja mej njim prave ideje — ideje kr- ščanskega socializma.

Naj slednjič i pot, ki jo je nastopil k po- ravnanju žalostnega bratskega pre- pira, krepko in uspešno nadaljuje; saj mu v tem oziru pri nas in drugih izvenkranjskih bratih ne bode nedostajalo zaveznikov. „Slo- venski List“ hodi torej pogumno naprej, ne ustraši se nobenih ovir in zaprek, dasi morejo priti od te ali one strani. Živila bratska sloga! ker, kakor pesnik pravi:

Samo sloge duh jedini,
Budi naša obca dika,
Angjeo mira medju sini
Jedne majke i jezika“.

—p—

Iz Rožne doline na Koroškem, 28. novembra Na ogled imam „Slovenski List“ in vesel sem, ko sem ga prebral in spoznal lepe namene, katere hoče doseči, in imenitno nalogo, katero si je izbral. Zares plemenito in rodoljubno delo! Kar me je v prvi številki največ razvese- lilo, bilo je to, da se „Slovenski List“ hoče okle- niti stare slovenske ideje „združene Slovenije“, za katero so naši stari in pravi prvaki s tako gorečnostjo in takim naudušenjem delali; ideje, na katero se pa je sedaj v naši nesrečni bratski neslogi žalibože skoraj čisto pozabilo. Zjedinjenje Slovencev, zjedinjenje vsega našega naroda je zahtevanje, katerega Slovenci ne moremo ni- kdar in nikdar opustiti. Ne tirjamo nobene nove države, nobenega kraljestva, nič neavstrij- skega, le to, kar se nam neobhodno potrebno zdi, da se deli našega naroda iztrgajo tujcem iz gospodarstva, da bodo domačini v domači hiši, tega ne smemo nikoli nehati zahtevati. Pogubna politika bi bila torej, ki bi ločila popolnoma kranjske Slovence od štajarskih, goriške, tržaške in koroške od kranjskih. Naj govori tedaj „Slo- venski List“ v imenu vsega našega naroda in za ves naš narod. Ker si je „Slovenski List“ poleg drugih lepih nalog uzel to nalogo — tirjanje priznanja celokupnosti in je- dinstva slovenskega naroda, bodi tudi od nas Rožanov pristrčno pozdravljen! Pravi možje slovenski! Ne zabimo nikdar skrbi za pri- hodnjost narodovo in — ne udajmo se! —n.

S Koroškega, 29. novembra. Prejel sem od nekega visokorodnega gospoda, iskrenega ko- roškega rodoljuba, iz Št. Petra pri Gorici, kjer ravno sedaj biva, nastopno prav laskavo pismo: „Čustva veselja in radosti me prešinjajo, ko sem izvedel, kar ste meni pisali. Veselil sem se no- vega lista s tako lepimi in izvrstnimi nameni; lista, ki bode gotovo brez dvojbeno blažil pot, da bode jedenkrat konec tej razprtiji in temu splet- karjenju v narodu slovenskem. Že namen je tolažil, ker ta mejsobni prepír ne more še dalje brez škode trajati. Hvala Vam, da ste me oglasili naročnikom; blage volje

bodem podpiral list, ki ga nam je podelila, če smem tako reči, Vsemogočnost božja“. Tako ple- meniti gospod! Menim, da so vam gospod ured- nik, te besede veliko utešilo pri vseh možnih ovirah in zaprekah, ki se stavijo in utegnejo staviti novemu listu. Kakor ta plemenitaš, tako sodi in misli sleherni pošten rodoljub na Koro- škem in sploh na Slovenskem, kateremu je pri srcu boljša bodočnost naroda slovenskega. Motili bi se, ko bi mislili, da pri nas ne bode imeli podpore. Bodite brez skrbi, ker i pri nas, ki smo že do grla siti kranjskega „principijelnega“ pre- pira in že uvidevamo, kako daleč smo že za- bredli — in to le v škodo našega milega na- roda, so vsi trezno in resno misleči rodoljubi na vaši strani. Torej pogumno naprej. Zora puca, biče dana.

Iz državnega zbora.

(Izvirno poročilo.)

Zakon o uradniških plačah.

Minilo je 15. aprila že 23 let, odkar so se zadnjič uravnale plače državnim uradnikom in profesorjem. V tej dobi so se pogoji za življenje izdatno izpremenili; vse se je podražilo. Vlada je bila tedaj primorana, dajati uradnikom izredne podpore, starostne in živilne doklade. Po za- konu, kateri se je razpravljaj prošli teden v dr- žavnem zboru, uredi se plače novič. Povišale se bodo plače uradnikom od VI. do XI. činov- nega razreda, onim v III. in IV. razredu se bodo pa nekoliko zvišale poslovne doklade. Najmanjša plača uradnika je bila doslej 600 gld., v pri- hodnje pa ne bode nobene več izpod 800 gld. Plače bodo tedaj nastopne: I. činovni razred 12.000 gld.; II. = 10.000 gld.; III. = 8000 gld.; IV. = 7000 gld.; V. ima dve stopinji: 6000 gld. in 5000 gld.; VI. = 4000 gld., 3600 gld. in 3200 gld.; VII. = 3000 gld. 2700 gld. in 2400 gld.; VIII. = 2200 gld., 2000 gld. in 1800 gld.; IX. = 1600 gl. 1500 gld. in 1400 gld.; X. = 1300 gld., 1200 gld. in 1100 gld. in XI. razred 1000 gld., 900 gld., in 800 gld.

Poslovne doklade so se za prve štiri raz- rede določile tako: I. čin (ministerski predsednik) dobode 14.000 gld., II. čin (ministri in predsed- niki najvišjih sodišč) 10.000 gld.; III. čin (cesar- ski namestniki itd.) različno po deželah, n. pr. namestnik za Primorsko 10.000 gld.; IV. čin de- želni predsedniki 5000 gld., drugi 2 do 3000 gld.

Pomakne se v višjo plačo, ker imajo ne- kateri činovni razredi po več stopinj, v XI., X. in IX. činovnem razredu čez štiri leta, v drugih razredih pa čez pet v dotičnem činovnem raz- redu izpoljenih službenih let. V treh najnižjih činovnih razredih so dovoljene osobne doklade po službeni starosti, in sicer se dobi po 16letni službi v istem činovnem razredu 100 gld. in po 20letni 200 gld. V prihodnje ne bode živilnih doklad, ostanejo pa prav izredne službene do- klade v veljavi.

Prvi in skoraj jedini poslanec, ki je resno nasprotoval temu zakonu, bil je baron Di Pauli, češ, da je prijatelj davkoplačevalcev, da število uradnikov preveč narašča in da novim izdatkom ni pokritja. Treba bode namreč za uravnavo plač 11 do 12 milijonov več na leto. Tudi to ne gre, da bi se zaradi uradniških plač zvišal da- vek na pivo in žganje. — Dolga vrsta gover- nikov je pobijala razloge Di Paulijeve, češ, da se za uradnike, posebno za nižje, mora nekaj sto- riti; potegnil se je za uradnike tudi finančni minister Bilinski.

Veliko preglavice je pa napravil vladi sklep proračunskega odseka, da naj zakon o ureditvi plač stopi v veljavo dne 1. julija 1897. Nemška levica je ta sklep podpirala in za njo so z ozi- rom na volilce morali iti drugi Nemci. Tudi Slo- vani bi bili za odsek predlog, ako bi ne bila ministra Badeni in Bilinski naravnost povedala, da se zakon s to določbo gotovo nikdar ne pred- loži v najvišjo sankcijo. Obljubil je pa finančni minister, da predloži zakon v sankcijo, ako do- bode novim izdatkom potrebno pokritje, posebno v novem davku, kateri se namerja naložiti na pivo in žganje. Predlog vlade se je tedaj glasil, zakon stopi v veljavo isti dan, ko se razglasi. Dan razglasitve je pa vladi dan na prosto voljo.

Zato je mogoče, da bode Bilinski poboljšanje uradniških plač še precej časa le od daleč kazal. Tako ima ministerstvo vse na svoji vrvi: poslance in uradnike. Poslance, ker minister ne bode dal zakona v potrjenje, ako bi se isti krčili, glasovati za povišanje davka na pivo in žganje, ali pa, ako bi nasprotovali pogodbi z Ogrsko, ki je baje v zvezi z omenjenim davkom; uradnike pa, ker zakon ne pojde v potrjenje, ako bi uradniki pri bodočih volitvah ne bili „pridni“. Vrh tega bi pa Badeni tudi lahko napravil križ čez zakon in predlogo umaknil, ako bi zbornica trmasto tiščala na dan 1. julija 1897. V te vojnice so upregli polnoštevilno zbrani ministri že prejšnjo nedeljo pri posvetovanju načelnike klubov, še predno se je začelo posvetovanje v zbornici.

Davno že ni bilo v državnem zboru tako napetega trenutka, kakor je bil oni, ko se je bližalo glasovanje o tej stvari. Levičarji bi jo radi zasolili Badeniju, ker so jezni, da ne pleše vedno po njihovi piščali. Z odsekovim predlogom menijo danes zmagati in se tako maščevati nad poljskimi ministri. Vsi ministri so pa nasproti desnici nenavadno prijazni, celo slovenskim poslancem izražajo svoje srčne bolečine: le ne glasovati za 1. julij! Glasovanje po imenih se prične. Vsi ministri, razven deželno-bramborskega, sede na svojih sedežih, in štirje ministri osobno beležijo glasove. Grof Badeni zarudel nemirno premetava noge navskriž. Najprej se glasuje o predlogu poslanca grofa Zedtwitza, ki se glasi, naj zakon dobi veljavo prvi dan nastopnega meseca, ko bode razglašen.

Ta predlog, podoben vladnemu, pade s 123 proti 114 glasovom. Vrgli so ga Čehi, katerih se je 12 umaknilo pred glasovanjem na hodišče. Nato se je glasovalo za predlog odsekov, oziroma levice. Pokazal se je zdaj zopet star „železni obroč“, zjedinjeni Slovani proti Nemcem. Vsi Čehi so prišli v zbornico glasovat zoper odsekov predlog, ki je padel s 141 glasovi proti 108 glasom, tedaj s 33 glasovi večine. Glasovalo je proti temu predlogu soglasno tudi vseh 17 navzočih jugoslovanskih poslancev. Ako bi bili ti glasovali za predlog, bil bi sprejet z enim glasom večine. Tako so bili zopet jedenkrat Slovenci in Hrvatje jeziček na tehtnici in so pripomogli vladi iz zadrege, levici pa do blamaže. Da so Jugoslovani uzajemno postopali, bil je sad skupnega posvetovanja, katero so imeli ravno pred tem glasovanjem o osnovi jugoslovanskega kluba. Kdo ve, kake dobrote jim bode grof Badeni za to pomoč pokazal? No, upoštevati jih bode pač moral v bodočnosti kot važen činitelj, ako bodo vedno solidarno postopali.

Po kratkem odmoru izjavil je poslanec dr. Kopp v imenu levičarjev, da se levica ne bode več upirala vsemogočni vladi, ki zna jako spretno tudi Slovane, posebno Čeha, uprezati v svoj voz, na katerem se vozi k zmagam. Vladna predloga zakona se je nato sprejela z veliko večino, ker so za njo glasovali tudi spokorjeni levičarji.

Za zboljšanje uradniškega stanja je imel v glavni debati daljši govor tudi poslanec dr. Ferjančič. Obžaloval je, da je minister zboljšanje plač spravil v zvezo z zvišanjem konsumnih davkov in da se je pozabilo ob enem kmetu olajšati pristojbine pri prenosu posesti. Plače uradnikom in profesorjem, rekel je, bodo se res zelo zvišale, toda treba bi bilo urediti z ozirom na službeno važnost in študijo uradnikov tudi čin premikanja v višji razred. Izpremeniti se mora na bolje v tem oziru posebno pri razvidnostnih uradnikih za kataster, pri okrajnih sodnikih, pri davčnih uradnikih, v državni stavbeni službi, v justični službi, kjer se posebno za avskultante premalo skrbi, ker se jim ne zviša in sploh predolgo ne da adjutum. Po novih civilnopravnih zakonih bode še 187 okrajnih sodnikov povišanih v svétnike deželnega sodišča in ustanovi se 387 novih svétniških mest. Vsak sodnik bode z 20 službenimi leti lahko postal svétnik, a odpre naj se mu pot v še višjo stopinjo. Odpravi naj se veliki razloček med činom državnega pravdnika in predsednika deželnega sodišča. Sploh naj se državnim pravdnikom privoščijo tudi višji plačilni razredi. Za učitelje srednjih šol bi ne bilo treba določevati niti čiš-

novnih razredov, niti jim predpisovati uniforme. Ugodi naj se tudi učiteljem telovadbe, da dobé boljše plačo, pokojnino s 35 službenimi leti in naslov „profesor“.

Plače državnih slug.

Drugi zakon se tiče začasne ureditve aktivnih državnih slug, izimši sluge pri poštnem in brzojavnem zavodu.

Državnim slugam zvišajo se po novem zakonu plače tako: Plača, ki je doslej iznašala do 260 gl., zviša se na 350 gld., od 260—300 na 400, od 300—350 na 450, od 350—400 na 500, od 400—500 na 550 gld. Uniformovani stražniki in policisti ter policijski agenti, ki so v državni službi, dobe od 420—700 gld., znesek 700 gld. pripade namreč nadzorniku I. razreda, potem pa triletne starostne doklade po 30 gld.

Finančni minister Bilinski je rekel, da bi potreboval še pol milijona, ko bi se slugam plače zvišale še za 50 gld., kakor so zahtevali gospodje v odseku. Tudi se je že poštna uprava oglasila, da bi se plače zvišale poštnim služabnikom, ali da bi jih postavili v razred poduradnikov. Sicer je pa uravnava plač le začasna, jedenkrat se mora res kaj stalnega napraviti tudi za sluge. Da bi se stabilizovali diurnisti, ni mogoče, ker nasprotuje zakonu iz l. 1872., ki govori o certifikatistih. Tudi pomikanje na večje diurne ni mogoče, dokler se plačujo iz pavšalij, ki so tudi za druge stvari. Pavšalni zistem bi se tedaj moral odpraviti. Potem se zboljšajo dnevne plače, določi obrok za odpoved službe in poskrbi za starost in onemoglost. Še to leto bode vlada za diurniste poprosila naknadnega zaupa.

Poslanec Koblar se je potegnil za večjo plačo državnim slugam in stražnikom. Omenil je ministru, kateri je dejal, da nima denarja, da samo tobak nese državi na leto 60 milijonov gld. čistega dobička, in da se vrhu tega misli uvesti večji davek na pivo, na žganje in posebno borzni davek. Kjer je krava, naj bode še tele. Prav je, da se poskrbi za višje, a treba se je usmiliti tudi nižjih. Zato stavi predlog, da se slugam plače zvišajo za 50 gld. Dobro je, da je ta zakon le začasen; nova zbornica bode gotovo plače slugam definitivno in boljše uredila. Dalje se je potegnil govornik za kurjače in mašinske mojstre v državnih rudnikih, da bi bili prišteti aktivnim državnim služabnikom. Obširneje je govoril slednjič o žalostnem položaju diurnistov, ki pri malih plačah ne morejo živeti, posebno ako imajo družine. N. pr. trije naobraženi, oženjeni diurnisti (na Kranjskem) imajo na mesec skupaj 70 gld. plače. Opozoril je tudi ministra na gibanje v spodnjih slojevih ljudstva, in da to gibanje lahko dobođe nevarne oblike. Da ne bode rasla nezadovoljnost, naj minister napravi red in dá vladati pravici tudi glede na spodnje 10.000.

Zbornica je sprejela predlog, da ta zakon o plači slug stopi v veljavo dne 1. julija 1897. Reklo se je, da so to bolj miloščina, kakor plače, in zato se je predlog sprejel pri glasovanju po imenih z 88 proti 77 glasovom, četudi zoper voljo ministra, ki bi bil tudi tu rad imel prosto voljo.

Plače profesorjev na srednjih šolah.

Tretji zakon se tiče ureditve plač srednješolskih profesorjev, dalje učiteljstva na državnih učiteljskih in vadnicah in obrtnih šolah. Učitelji na srednjih šolah bodo imeli plače po 1400 gld., katera se mu zvišuje prvi dve petletnici v službi po 200 in zadnje tri petletnice po 300 gld. Sprejel se je predlog Lupolov, da naučni minister lahko največ za 2 leti ustavi priznanje petletne doklade, ako je kdo bil pisмено svarjen ali je dobil ukor. Učitelji telovadbe dobe polno pokojnino s 35 službenimi leti. Vodje VII. činovnega razreda se izjemoma smejo povišati v VI. razred. Začasni učitelji na srednjih šolah imajo plače 1200 gld. Profesorji v malih mestih so plačani, kakor v glavnih mestih. Zakon stopi v veljavo z razglasitvijo.

Zakon o plači profesorjev na velikih šolah.

Tri dni je trajal najhujši govorniški boj za ta zakon. Najbolj se je šlo za uprašanje, ali naj vseučiliščniki plačujo kolegnino (denar za

profesorjem, kakor doslej, ali naj se ista podržavi ali pa popolnoma odpravi. „Nemštvo na krov!“ klicali so vsi nemški poslanci, kajti če se odpravi kolegnina, ne bodo profesorji iz Nemčije več prihajali k nam, zveza je pretrgana in dunajsko vseučilišče ne bode imelo učenjakov, kakor se ž njimi ponaša. 39 je z.laj med njimi inozemcev; med tistimi, ki prav veliko kolegnine vlečejo, pa največ židov. Naučni minister Gautsch se je v dolgem in finem govoru potegoval za podržavljenje kolegnine in izjednačenje službe na vseh avstrijskih vseučiliščih.

Pri zakonu o plačah profesorjev na velikih šolah je predlagal posl. dr. Menger, da naj se predloga vrne odseku. Istega mnenja sta bila tudi predlagatelja Bärnreuther in dr. Pattai. Pri glasovanju je ta predlog padel s 155 proti 78 glasovom. Zanj so bili Nemci, seveda tudi kranjska Nemca, proti pa vsi Slovani, konservativci, katoliška ljudska stranka in celo kopica nemških nacionalcev. Zavrgel se je tudi predlog Wiederspervgov, in podobni predlog Marchetov, da naj se kolegnina za vse obvezne predmete odpravi. Sprejel se je pa s 170 proti 61 glasom Marchetov predlog, da naj za „vaje“ profesorji dobivajo kolegnino, če se tudi sicer ista podržavi. Odbita je bila tudi resolucija Kaizlova, da naj se kolegnina popolnoma odpravi, pač sta bili pa sprejeti dve drugi resoluciji, da naj bodo semeniški profesorji glede na plače jednaki profesorjem srednjih šol, in da naj se odpravi za profesorje dolžnost, nositi uniformo. Sicer so obveljali predlogi odsekov.

Osrednja komisija za pregled katastra.

Dne 24. novembra se je zvršila v zbornici že meseca oktobra odločena izvolitev članov v osrednjo komisijo za pregled zemljiškega katastra. Volila je vsa zbornica po listkih vse člane, a napisani so bili tisti, za katere se je odločila večina poslancev v posamičnih deželah. Za Kranjsko je bil izvoljen Ludovik baron pl. Berg in kot namestnik Janko Kersnik; za Štajarsko: Alojzij Posch, namestnik Alfred baron Moscon; za Koroško: Gustav Hock, namestnik Fran Kirschner; za Trst: pl. Burgstaller, namestnik Ivan Nabergoj; za Goriško: Alfred grof Coronini, namestnik Žiga grof Attems; za Istro: dr. Ivan Suran, namestnik dr. M. Laginja. — Pri volitvi za Kranjsko se je zopet pokazal — upajmo, da vender že zadnjikrat! — sijajni uspeh kranjskega prepira. „V deželi kranjski Nemeč gospodari.“ Član tudi slovenskega konservativnega kluba se je pogajal z baronom Schwegelnom za barona Apfaltrerna, član slovenskohrvaškega kluba pa za barona Berga. Nemeč in baron tu, Nemeč in baron tam! Zakaj to? Slovenski poslanci so si tačas še stali nasproti, kakor „Slovenski Narod“ in „Slovenec“. Odrekli so si celo podpise pri interpelacijah, tičočih se slovenske stvari. Med dvobojem se je smejal tretji, baron Schwegel. Po došli odpovedi Apfaltrernovi je s svojim glasom in glasom grofa Auersperga odločil izvolitev barona Berga. Res, da se pri tej komisiji ne gre za narodnost, in naj bi tudi baron Berg kot veččak storil po pravici svojo dolžnost, a vender se čudno sliši, da Nemeč zastopa 95 % slovenskih Kranjcev. Ali si niso mogli naši poslanci že poprej podati odkritosrčno roke? Mogoče bi bilo, ko bi se nalašč ne bilo kurilo na obeh straneh. Oba kranjska dnevnika naj se držita dane jima parole: „Ognja bilo dovolj!“

Važni dogodki.

Usoda Poljakov v nemški državi. Usoda Slovanov v državah, v katerih so jim gospodovali Nemci ali jim še gospodujejo, znana nam je iz tisočletne zgodovine. Mnogoštevilnih polabskih Slovanov ni več; zatrti so jih Nemci brez milosti. Sedaj živeti Slovani v nemški državi imajo isto usodo pred seboj. Nemci izmišljujo si naklepe, kako preprečiti in konečno s silo zatreti poljsko gibanje, to je poljski jezik in narodnost. Da je Nemcem vsako sredstvo dobro, tudi to je znano, ker take vesti nam dohajajo redno iz Nemčije, kadar je govor o Slovanih. Minister notranjih stvari peča se z načrtom k društvenemu zakonu

in zbornemu pravu, in sicer v tem zmyslu, da Poljaki na svojih zborih ne smejo drugače, nego nemški govoriti. To je skrajna sila, katera prozročuje največjo krivico. Zabranjevati narodu, da ne sme govoriti v svojem materinem jeziku, to je nemška politika, ki jo mora obsojati vsak naobražen človek. Toda ta udarec dohiti tudi Dance in Valone. Število nesrečnih, zatiranih narodov pomnožuje se s tem v blaženi nemški državi.

Državni zbor ogrski. Dne 26. novembra otvoril je presvitli cesar ogrski državni zbor s prestolnim govorom, v katerem je naglašal potrebo, da se obnovi carinska in trgovinska zveza med obema državnima polovicama. Zajedno se izraža upanje, da se podaljša pogodba z Avstrijo, kar se bode dalo doseči pravočasno in v skupno pomirjenje, ako se bodo uzajemno in pravično uvaževali veljavni odnošaji in gnotna moč obeh delov. Da to gladko ne pojde, je naravno. Pravično se mora razdeliti prinos, kateri doprinašata obe državni polovici k skupnim troškom. V tem oziru mora odjenjati, oziroma več doprinašati ogrska polovica. Ogrska je dozdej nosila 30 %, a Avstrija 70 % skupnih troškov.

Ministerski predsednik Banffy ne more biti ponosen na večino parlamenta. S kruto silo je zmagal pri zadnjih državnozbornih volitvah, ktere so stale vlado pet milijonov goldinarjev! In od kod je uzela vlada ta denar? Bržkone so te volitve plačali davkoplačevalci; bržkone uzel se je ta denar iz davkov, ki so jih plačali tisti, katere je vlada pri volitvah zatirala in preganjala. Narodna stranka je hotela izročiti cesarju spomenico, v kateri je opisala vsa grozodejstva o volitvah, a ni bila sprejeta.

Deželni odbor češki je sklenil predložiti deželnemu zboru predlog, da se uvedo direktne volitve v kmečkih občinah. Jednako določbo ima že volilni red niževavstrijskega deželnega zbora.

Slovanski svet.

† Ivan Navratil.

„Trop vrlih mož“, ki so orali narodno ledino, ko je še naš narod trdno spanje spal, ta „zgodnja, vrla četa, za blagor, čast domovja uneta“, ki jo tako lepo opeva Simon Gregorčič v slavospjevu „Svetcu o 70letnici“, krči se čedalje bolj. Dne 28. novembra je preminil eden izmed najodličnejših buditeljev slovenskega naroda: Ivan Navratil. Rojen v Metliki dne 5. sušca 1825, šolal se je izprva v svojem rojstvenem mestu, potem v Novem Mestu in v Ljubljani. Prebivši nekaj časa v ljubljanski bogoslovnici, stopil je l. 1846. v državno službo. L. 1851. se je preselel na Dunaj kot uradnik najvišjega sodišča pri katerem je bil naposled načelnik pomožnih uradov in tolmač slovensčini in hrvaščini.

Preporod Slovenstva je tesno spojen z imenom Ivana Navratila. Ko je l. 1848. uzkipela narodna naudušenost, bil je kot tajnik „Slovenskega društva“ duša slovenskemu gibanju. Tedaj se je pojavljal časnik za časnikom. Jeden najbolje urejevanih je bil Navratilov „Vedež“. „Brž ko je bil naš premili jezik leta 1848. z drugimi našega cesarstva jednako pravico zadobil, prišel je Vedež za slovensko mladino na beli dan, ne le zato, kratkočasiti jo v domačem glasu, temuč jo tudi mnogovrstnih za življenje potrebnih reči učiti in ji um bistriti“ (Povabilo na naročbo Vedežu, 1850, str. 407). Izdajal ga je z mnogimi žrtvami tri leta. Pri „Novicah“ je sodeloval izza l. 1845. Med drugim so zlasti znameniti njegovi životopisi slovenskih in slovanskih veljakov, ki jih je priobčeval v tem listu. Dopisaval je „Sloveniji“ in „Slovenski Bčeli“, „Glasniku“ in „Učiteljskemu Tovarišu“, v najnovejšem času „Ljubljanskemu Zvonu“, „Kresu“, „Domu in Svetu“.

Že v „Vedežu“ je razglašal l. 1850: „Kratko slovnico slovenskega jezika“, pozneje pa je priskočil uradnikom na pomoč z nemški pisano slovnico našega jezika, kateri je dčdal terminološki pravoslovni slovarček. Na tem polju je pomagal tudi Cigaletu. Bleiweisu in Miklošiču je bil zvest sotrudnik, ko sta osnavljala slovenska berila za srednje šole. Pomočnik je bil tudi Antonu Janežiču pri njegovih slovnica in pri slovarju. Leta 1856. je objavil epohalno razpravo „Beitrag zum Studium des slavischen Zeitwortes aller Dialecte“. V tej razpravi je odkril svetu le pota, moč in gibčnost slovanskega glagola. „Vodnikov Spomenik“ je l. 1859. prinesel sestavka: „Vodniku za spomin, Slovencom na korist“, kjer priporoča Navratil rojakom, naj nabirajo jezikovne dčneske za slovenski podnarečnik (Idiotikon) — in „Kratkočasnice jezikoznanske“. V Kopitarjevi „Spomenici“ je temeljito opisal življenje tega slavista, čebelarja Janša v „Spomenici o šeststoletnici habsburške vlade“, Mateja Cigaleta pa v Koledarju družbe sv. Mohorja l. 1894. V Letopisih „Matice slovenske“ je nagromadil prihodnjemu slovenskemu mitologu polno bajeslovne tvarine. Podpiral je s poučnimi spisi družbo sv. Mohorja. Leta 1892. in 1893. so Mohorjani jako radi čitali v Koledarju njegov opis državne prvostolnice: „Kako sem prvič potoval na Dunaj, in Dunajsko mesto“. Navratilu je bil lasten čudovito krepak in jedrovit jezik, kateremu je dala trden temelj njegova domovina Bela krajina, ki se je tolikrat spominja v svojih spisih. Ž njim se je utrnila zadnja izmed treh dičnih zvezd: Miklošič, Cigale, Navratil, ki so toliko let blagodejno sijale našemu slovtvu s cesarskega Dunaja. Z Navratilom je izgubil slovenski narod jednega svojih najplodovitejših pisateljev, izgubil je rodoljuba, ki se je dolgo dobo petdesetih let trudil z besedo in s peresom za njegov prospeh. Blag mu bodi spomin v srcih slovenskih!

„Slovenskega Lista“ današnje številko pošiljamo samo naročnikom.

Iz občinskega sveta ljubljanskega. V seji dne 1. decembra predlagal je gospod dr. Gregorič, naj se takoj prihodnje leto prično graditi iz loterijskega posojila delavske hiše. Zasobniki se ozirajo le na velika draga stanovanja, dočim se na delavce premalo misli.

„Svoji k svojim“. V deželah češke krone bore se s tem geslom tako uspešno proti vsem protivnikom češkega življa, da poskuša vlada z najrazličnejšimi sredstvi omejiti tako osamosvajanje češkega naroda. Čehi postopajo namreč po tem geslu s tako železno doslednostjo, da so marsikod židovski in nemški trgovci v resni nevarnosti. Da se ta nevarnost prepreči, iztaknili so merodavni krogi neki paragraf, na podlagi katerega naj državni pravdnik postop radi motenja trgovine proti vsakemu, ki bi agitoval z geslom: „Svoji k svojim“. Mnogi okrajni glavarji že postopajo v tem zmyslu. To postopanje pa je poleg znane češke ustrajnosti še najboljša reklama — češkim trgovinam. Slovenci, posnemajmo Čehel!

Cirilica pri poštnih pošiljatvah. Hrvaški ban je odredil, da ni naloga poštnih uradov preuzemati pisma, katerim naslov je pisan samo v cirilici.

Krščanski socialisti v Gradcu priborili so si pri zadnjih mestnih volitvah pet mandatov. Stranka graške „Tagespošte“ je v nevarnosti.

Izvrševalni odbor katoliške narodne stranke na Moravskem, ki si je pri zadnjih volitvah priboril lepih uspehov, sklenil je jednoglasno, da vsi poslanci katoliške narodne stranke stopijo v deželnem zboru v skupen klub čeških deželnozbornih poslancev. Tako je prav!

Javni narodni shodi v tržaški okolici. Sadunosno in krepko narodno življenje uzbujajo

vrli rodoljubi v Trstu s tem, da sklicujo javne narodne shode, ki se vrše vsako nedeljo zdaj v tem, zdaj v onem kraju tržaške okolice. Narod se udeležuje kaj mnogoštevilno teh shodov in odobrava oduševljeno govore političnih svojih voditeljev. Kakor znano, prireja te shode politično društvo „Elinost“. Na prvih shodih so imeli tržaški rodoljubi križ z mestnim magistratom, ki je pošiljal na shode zastopnika, ki je shode kar razpuščal. Toda društvo „Elinost“ je storilo potrebne korake in je doseglo, da je namestništvo oduzelo magistratu nadzorstvo nad tržaškimi društvi in shodi po okolici. To je gotovo lep uspeh in zmaga, ki naše rojake naučaje z upravičeno nado, da konečno vender dosežejo, za kar se bore, namreč da vlada oduzame magistratu vse posle izročene področja in da se osnuje za tržaško okolico posebno c. kr. okrajno glavarstvo. Na rečenih shodih izjavlja se narod slovesno za osnutje okrajnega glavarstva za tržaško okolico; mislimo torej, da se vlada občni in upravičeni zahtevi ne bode upirala, nego zagotovila Slovincem ravnopravno in pravično postopanje. Na tržaškem magistratu nimajo Slovenci teh pogojev.

Lega nazionale. Proti Slovanom ob Adriji osnovali so Italijani društvo „lega nazionale“. Njega delovanje je naperjeno proti hrvaškemu in slovenskemu jeziku in narodnosti. Kako opasno nam je to društvo, razvidimo iz tega, da šteje do 100 skupin, ki so razkropljene po Goriškem, Istri in Dalmaciji. Ravnokar se je nova skupina zasnovala v rojstnem mestu velikega pesnika Gundulića, v slavnem Dubrovniku. Tu ne vlada sloga med Hrvati in Srbi; Lahoni imajo torej lahko delo, da snujajo društva katerih delovanje je naperjeno ravno tako proti Srbom, kakor proti Hrvatom. Kdo bi mislil, da se bode mogla „lega nazionale“ tako lahko, brez vseh zaprek, ugnezdit v krajih, ki so popolnoma slovanski? Da, duobus litigantibus tertius gaudet. „Obzor“ o tej priliki, ko vidi, kolika opasnost preti našemu jeziku ravno od te lege, poziva „sve otačbenike na složan rad.“ Tako je, dokler preže na nas sovražniki od vseh strani ter nam uničuje jezik in narodnost, treba je, da smo složni in da se združimo v skupno delo. V tem znamenju zmagamo.

Važna za trgovce in obrtnike je razsodba najvišjega sodišča z dne 29. aprila 1896, št. 5047. Pri trgovinah z ogrskimi trgovci je običajno, da se podpiše izjava, s katero se podvržeta obe stranki v prepirnih stvarih razsodnemu sodišču borze v Budimpešti. Ker nastajajo iz takih trgovin največkrat prepiri, tožil je dosedaj ogrski trgovec pri tem sodišču, kontumaciral avstrijskega trgovca, kateremu ponajveč niso znani tamošnji predpisi ali pa si ni mogel raztolmačiti mažarske tožbe itd. Potem je tožnik na Ogrskem prosil izvršila, katero se mu je dovolilo, in se je naprosilo avstrijsko sodišče za izvršitev. Kakor znano, zgodilo se je to dosedaj vedno brez ovir. Toda z navedeno razsodbo pretrgalo je najvišje sodišče to prakso in izreklo, da takih razsodb borznih sodišč v Avstriji ni moči več izvrševati, in je s tem gotovo storilo važen korak v prid našim trgovcem in obrtnikom, ki so dosedaj mnogo trpeli radi navedenih nedostatkov.

Samo nemški poštni pečatniki. Na Kranjskem sta dva deželna jezika. To pripozna je vlada s tem, da se izdajajo za sedaj na Kranjskem povsod dvojezične poštne tiskovine. Vsak logično misleči človek bode pa pritrdil, da je poštni pečat tudi uradna tiskovina, katero izdaje in določuje dotična oblast. Neumevno se nam torej zdi, zakaj se tako očitno prezirajo naše zahteve po dvojezičnih pečatih. Mi nočemo nikomur delati krivice, in ne zahtevamo samoslovenskih, kakor se nam sedaj usiljuje samonemški. Nedomno se nam nadalje zdi, zakaj bi mi moledovali za pravice, katerih nam po postavi ne more odreči vlada. Zahtevajmo te pravice, in sicer na merodajnem mestu, v parlamentu. Naši državni poslanci naj store potrebne korake pri trgovinskem ministerstvu, da naj bodo tam, kjer je več zakonom pripoznanih deželnih jezikov, poštni pečati v teh jezikih, in sicer obvezno. Če zadnja vas, v kateri o Nemcih ni ne duha ne

sluha, mora imeti poleg slovenskega imena na poštne pečatu še nemško, zakaj bi v Kočevju ali na Dolenjem Štajarskem, Koroškem ne imeli poleg nemškega še slovenskega imena. Isto velja za Gorico in Primorje glede na italijanski jezik. Vlada naj se sama prva postavi na jedino pravo stališče objektivnosti in pravičnosti, potem bode skoro mir radi te malenkosti.

V celovškem mestnem zboru se je stavil predlog, naj se volilna pravica razširi tudi za občinski svet, kakor se je razširila za državni zbor. Kaj pa v Ljubljani?

Iz zdravniške zbornice. Ministerstvo je odločilo, da tisti zdravniki, ki se naselijo v okrožju kake zdravniške zbornice, da začasno izvršujejo zdravniško prakso, n. pr. v letoviških, toplicah i t. d., morajo plačevati dotični zbornični letni prispevek, imajo pa vse pravice zborničnega člana. Ker pa noben zdravnik ne more biti član dveh zbornic, izstopiti mora iz prejšnje ter se upisati v tisto, v katere okrožju hoče izvrševati svojo prakso. Ko zapusti ta kraj in se hoče zopet naseliti ali bivati kot zdravnik, mora naznaniti zbornici izstop, a ustop zopet tam, kamor je prišel službovati.

Slovenski denarni zavodi. Meseca novembra t. l. je v mestno hranilnico v Radovljici 92 strank uložilo 33.756 gl. 81 kr., 25 strank uždignilo 3.295 gl. 75 kr.; 25 strankam se je izplačalo posojil 21.253 gl., stanje ulog (301) 105.502 gl. 71 kr., denarni promet 88.441 gl. 36 kr.

Podporno društvo za slovenske velikošolce na Dunaju. (Občni zbor podpornega društva za slovenske velikošolce na Dunaju). Tega zbora udeležilo se je letos mnogo več na Dunaju živčih Slovencev, nego druga leta. Izmed gg. drž. poslancev prišla sta gg. V. Spinčič in Višnikar, ki sta bila presrečno sprejeta. G. predsednik Navratil pozdravil je občni zbor, elito dunajskega Slovenstva, ki stori vse, da bi se olajšalo bedno stanje slovenskih velikošolcev na Dunaju. Namesto slučajno zadržanega g. tajnika I. Luzarja poroča g. podpredsednik Pukl o delovanju društva v preteklem letu. Najprvo omeni bridke izgube dveh udov, preč. g. kanonika K. Kluna in ustanovnega člana g. Viktorja Rosine, c. k. notarja v Mokronogu. Časten jima spomin! Odborovo delovanje je bilo v preteklem letu zelo težavno. Oglasilo se je toliko revnih dijakov, kakor še nobeno drugo leto. Da je društvo kolikor toliko ustreglo želji mnogoštevilnih prosilcev, zahvaliti je v prvi vrsti slovenski požrtovalnosti. Največje darilo je tudi letos óno slavnega kranjskega deželnega zbora — 200 gl. Slava mu! V državnem zboru je mej slovenskimi gg. drž. poslanci nabral društveni ustanovnik in drž. poslanec g. Vilj. Pfeifer — 63 gl. Iskrena hvala! Kot ustanovnik je društvu pristopil gosp. dr. Jos. Starè iz Ljubljane. Mnogo ustanovnih članov je letos društvu poslalo lepa darila. Mej temi je prvi premil. preč. knez in škof Lavantinski dr. Mihael Napotnik, potem gg. dr. Jernej Glančnik, odvetnik v Mariboru, dr. Pavel Turner, pos. v Mariboru, dr. Jernej Šuppanz, c. k. notar v Ljubljani, drž. poslanca vč. g. dr. Anton Gregorčič in g. V. Pfeifer, g. Ivan Perdan, predsednik trg. zbornice v Ljubljani. Izmed denarnih naših zavodov so nekateri tudi letos društvu poslali znatna darila. Prva mej temi je sl. posojilnica v Mariboru, dalje sl. posojilnica okolice ljubljanske, družba sv. Cirila in Metoda, hranilno in posojilno društvo v Ptuj, ter sl. posojilnici v Ormožu in Vitanju. Neprecenljivih zaslug za društvo so si pridobili gg. poverjeniki, ki so v raznih krajih nabirali darove. Največjo svoto je tudi letos nabral za bedno slovensko dijaštvo neutrudni g. France Dolenc, trgovec v Mariboru. Temu sledé dični rodoljubi g. Peter Kraigher, trgovec v Postojni, g. dr. Jos. Kolšek, odvetnik v Laškem trgu, g. dr. Jos. Gorički, odvetnik v Radgoni, g. dr. Anton Mihalič, zdravnik v Ljutomeru, g. Dragotin Hribar v Celju, g. Tone Flis na Vrhniki, vč. gg. Anton Vetrnik, kaplan v Trbovljah in Anton Pipan, kaplan c. in kr. mornarice v Pulju, g. pravnik Aleks. Šešek v Novem mestu, g.

Alojzij Pavlin, živinozdravnik v Rogatecu, g. Ivan Munda, živinozdravnik v Brežicah. G. Milan Škerlj, pravnik, je društvu poslal lepo svoto za ustanovnico. Slovensko časništvo si je tudi letos za to društvo steklo mnogo zaslug; osobito zahvalno je našima dnevnikoma „Slovenca“ in „Slov. Narodu“, pa tudi drugim: „Domovini“ v Celju, „Slov. Gospodarju“ in „Südost. Post.“ v Mariboru, „Soči v Gorici“, „Eдинosti“ v Trstu, „Ljublj. Zvonu“ itd. Odbor šteje si še v prijetno dolžnost, izreči javno toplo zahvalo nekaterim svojim sodelovalcem. Prvi je društveni blagajnik vč. g. dr. Franč. Sedej, ki že šest let deluje z veliko unemo in izvenredno požrtovalnostjo za blagor društva. Dvorni in sodni odvetnik g. dr. Klement Seshun koristi društvu premnogo z modrimi svojimi pravnikiškimi nasveti; to leto je tudi že trikrat daroval denarja in zelo revnemu dijaku obleke. V odboru bodemo v bodoče težko pogrešali delavne sile g. dr. K. Štreklja, ki je poklican za profesorja na vseučilišče v Gradec, in bode v kratkem zapustil dunajsko ozemlje. Vrli ta mož sodeloval je pri tem društvu od začetka, bil je marljiv njegov tajnik, — blagi slovenski rodoljub storil je za društvo mnogo več, nego mu je dopuščalo raznovrstno njegovo strokovno delovanje. Javno gre tudi hvaliti četrto deteljino peresce zemlje goriške v podpornem društvu, gosp. prof. dra. Antona Primožiča, ki daje revnemu dijaku obed. Da bi ga posnemali mnogi na Dunaju živčiji Slovenci! Potrebne informacije o bedi in vrednosti prosilcev prejemal je tudi letos odbor od vseučiliščnikov, katerim gre hvala zato, da so le taki dijaki dobivali podpore, ki so jih res vredni in potrebni. — Iz poročila vč. g. dr. Sedeja kot društvenega blagajnika je posneti: Ustanovnica se je letos pomnožila za 75 gl. 30 nov. Osnovna glavica iznaša torej 4615 gl. 37 nov. Prispevki rednih udov, dobrotnikov itd. so iznašali do 14. nov. t. l. 1138 gl. 02 n.; obresti drž. vred. papirjev in hranilničnih knjižic so iznašale 226 gl. 82 n., skupaj je društvo prejelo 1440 gl. 14 n. (lani 1054 gl. 99 n.) letos tedaj več 385 gl. 15 n. Podpora se je razdelila v gotovini 811 gl. v znakah obednicah 680 gl. 75 n. Razni drugi stroški so iznašali 83 gl. — vsega je društvo potrošilo 1574 gl. 75 n. (lani 1239 gl. 94 n. letos torej več 334 gl. 81 n.) Podpirancev je letos bilo 57 in sicer: 26 juristov, 13 filozofov, 5 medicincev, 8 tehnikov, 3 veterinarci, 1 slušatelj obrtne strok. šole, 1 agronom. Po deželah je bilo mej podpiranci 41 s Kranjskega, 9 s Štajarskega, 6 s Primorskega, 1 s Koroškega. Odbor je imel 10 sej in sicer vsak mesec šolskega leta po 1 sejo; v teh se je rešilo 310 prošenj in sicer okt. m. 1895. l. 29, novembra m. 1895. l. 28, dec. m. 1895. l. 36; leta 1896. pa: januarja 35, februarja 36, marca 37, aprila 20, maja 35, junija 33, julija 11. — Vsakemu prosilcu pa odbor ni mogel ustreči. Podpore so dobivali le najpotrebnejši in najvrednejši. Poročevalec zaključuje, da je skozi 6 let prepričan se o veliki potrebi tega društva, podpiranci so za podpore zelo hvaležni, ko so dovršili svoje študije, prihajajo se zahvaljevati s trditvijo, da brez podpornega društva bi ne bili mogli izvršiti svojih študij. Končuje poročilo izjavlja vč. g. dr. Sedej, da zaradi premnogh drugih, posebno stanovskih poslov mesta blagajnika ne more več preuzeti Pregledovalec g. dr. Žiga Sežun poroča, da so pregledovalci blagajnico in vse knjige pregledali in našli v najboljšem redu. G. blagajniku izreka se iskrena hvala za izvenreden njegov trud. G. Pukl predlaga v imenu odbora, da se vč. g. dr. Sedej, ki je skozi 6 let opravljal najvažnejšo službo v odboru, za prevelike zasluge, ki si jih je stekel za društvo, imenuje častnim udom, kar se izvrši per acclamationem. Predsednikom je bil zopet izvoljen dični starosta dunajskih Slovencev g. Iv. Navratil; blagajnikom pa je bil izvoljen na občno željo in srčno prošnjo vseh udov, v imenu katerih je govoril g. dr. Murko, monsignor vč. g. Franč. Jančar, župnik nemškega viteškega reda (Dunaj, I. Singerstrasse 7), kateremu naj se odslej blagovolé pošiljati darila za podporno društvo. Drž. poslanec g. Višnikar

poudarjal je v svojem govoru, kako naj slovensko dijaštvo skrbi, da skoro izvrši svoje študije, ker je v vseh strokah na Slovenskem premalo naraščaja.

Književnost in umetnost.

„Slovenka“. Slovenske rodoljubkinje zasnovele bodo list z lepim imenom „Slovenka.“ List bode prinášal leposlovno gradivo, in kar nas posebno veseli, bavil se bode z uzgojo otrok in z gospodinjtvom. Ker bode listu namen, netiti in gojiti ljubav do domovine med slovenskim ženstvom ter nam tako ustvariti zavedno ženstvo, priporočamo ga toplo v naročevanje. Kakor čujemo, stoji na čelu lista vrla slovenska pisateljica, ki kliče svoje somišljenice v kolo z besedami pesnika Gregorčiča:

Sestre, v kolo se vstopimo,
Rože, srca k zvezi zdaj!
In pri Slavi prisezimo
Ljubav si na vekomaj

List bode izhajal dvakrat na mesec kot priloga „Eдинosti“; stoji za naročnike „Eдинosti“ 2 gl., a za ostalo občinstvo 3 gl. na celo leto. Naročnina se pošilja upravništvu „Eдинosti“ v Trstu.

„Matica Hrvatska“ vabi Slovence v kolo svojih članov, katerih je po zadnjem „Izveštaju“ 11.517. Krog božiča jim podari svoj bogati letošnji slovstveni pridelek: 1.) Poslednji zvezek prirodoslovnega dela: „Iz bilinskega svieta“, spisal dr. Gjurašin; 2.) Zvršetak „Poviesti srednjega veka“, v kateri nam načrta prof. Valla zgodovino slovanskih narodov do l. 1453. 3.) „Francuska drama od njezina početka do najnovijega vremena“; ta knjiga prof. dr. Adamovića utegne koristiti zlasti gospodom, ki se trudijo za pouzdigost slovenskega gledališča. Mnogovrsten je Matičin plod za l. 1896 na leposlovnem polju. Matičarji dobe: 4.) „Niz novijih pripoviesti ruskih“, prevle Lovrenčević. 5.) „Izbrani spisi dra Ivana Dežmana“, katerim je spisal uvod in življenjepis pokojnikov sloveči estetik prof. dr. Marković. 6.) „Izbrane pjesme Huga Badalića“. 7.) „Dobri ljudi“ — pripovesti iz isterskega življenja, ki jih je spisal Evgen Kumičić. 8.) „Nikola Baretić“ — pripovest Venčeslava Novaka. 9.) „Na pragu novoga doba“ — Osmana-Aziza pripovesti iz Bosne. — Poleg tu navedenih obeta Matičin „Izveštaj“ še jedno ali dve beletristiški deli za letos. Toliko krasnih knjig za — 3 gl.! Posebe se treba naročiti na nastopne knjige, ki jih izda letos „Matica Hrvatska“ v svoji zalogi: Vergiljevih del pesniški prevod; prevod izbranih „essay“-ev tudi Slovcem znanega Angleža Macaulaya in „Hrvatskih narodnih pesmij.“ I. zv. (cena 1 gl. 50 kr.), ki bodo jedna izmed najvažnejših publikacij „Matice Hrvatske“. Novi člani izmed Slovencev prejmo po vrhu brezplačno hrvatskoslovenski slovník. „Matice Hrvatske“ ni treba priporočati, priporoča se najbolje sama s svojimi krasnimi deli. Vsak ljubitelj poučno-leposlovne knjige in užajemnosti hrvatskoslovenske naj bi se upisal vanjo. Do 10. t. m. sprejemajo letne doneske za 1896 gg.: knjigovezec Iv. Bonač, knjigotržec A. Zagorjan in poverjenik „Matice Hrvatske“: J. Vrhovnik.

Črnogorskega kneza Nikole I. dramo „Balkanska carica“ prevle je na nemški jezik Henrik Stümke. Pretekle dni predstavljala se je istega pesnika drama „Knez Arvanit“ v Zetskem Domu na Cetinju. Črnogorcem je Zetski Dom to, kar so nam naši Narodni Domi. V Mostaru imajo Hrvati svoj „Prosvjetni Dom“, v katerem se zbirajo pevska društva in v katerem bode tudi hrvaško gledališče.

Č. g. sotrudnikom in naročnikom.

Z današnjo številko odstopam od uredništva „Slovenskega Lista“ in zajedno naznanjam, da se bode za uredništvo odslej podpisaval gospod Svitoslav Breskvar.

V Ljubljani, dne 5. decembra 1896.

Anton Trstenjak,
urednik „Slovenskemu Listu“

Kupujte samo pri domačih tvrdkah!

FRANC PAVŠNER,

krojač v Ljubljani,

Valvazorjev trg št. 4, nasproti c. kr. gimnaziju
se priporoča preč duhovščini in slav. občinstvu v
naročila na

duhovniško in civilno obleko

po poljubnem kroju, zagotavljajoč trpežno, natančno delo, uljudno postrežbo in kar možno nizko ceno. (1-2)

Najboljše pero
za šolo in urad je L. Schwentnerja

pero „Prešeren“

Dobiva se pri založniku
L. Schwentnerju v Brežicah
in v vseh knjigarnah (2-2)

DRAG. MATKOVIČ,

brivec in vljasuljar

v Ljubljani, Stolni trg št. 11.
se priporoča v najtočnejše izvrševanje vseh
v brivski in vljasuljarski obrt
spadajočih del. Postrežba je uljudna in
vsestranski pozorna. (3-2)

Naznanilo in priporočilo.

Slavnemu občinstvu najuljudneje priporočam svojo

bogato zalogo

najraznovrstnejših

klobukov, cilindrov,
čepic i. t. d.

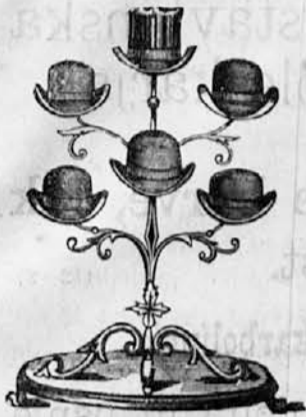
Zagotavljam dobro blago in nizko ceno.

(4-2)

Velespoštovanjem

J. Soklič

Stari trg št. 1 (pod Trančo).

BRZOJAV!

V Ljubljani, Sv. Petra cesta števil. 8

je pri

Ig. Žargiju reelna razprodaja.

Prav ugodna prilika za nakupovanje raznega blaga,
klobukov, modercev, srajc, kravat, mufov, ovratnikov
i. t. d. in blaga za krojače in šivilje.

Najcenejši nagrobni venci!

Naj nikdo ne zamudi te izredne prilike za nakupovanje
dobrega, trpežnega blaga. (5-2)

JOSIP REBEK,

ključavničarski mojster,

Francovo nabrežje št. 13. LJUBLJANA Francovo nabrežje št. 13.

Priporoča svojo delavnico za naročanje vseh

ključavničarskih del

ter napeljavo

(6-2)

hišnih telegrafov in telefonov.

Postavlja strelovode
in prevzema tudi posamezna dela te stroke.

Cene nizke.

Ignacij Čamernik,

kamnosek,

v Ljubljani, Poljske ulice 28.

Priporoča se prečastiti duhovščini za vsa

kamnoseška cerkvena dela

oltarjev, prižnic, obhajilnih miz i. t. d.

Ima tudi lepo zalogo raznovrstnih

nagrebnihih spomenikov

in preskrbljuje na željo cele raketve.

Priporoča se tudi stavbinskim mojstrom in hišnim posestnikom za vsa stavbinska dela iz trdega kraskega kamna, katera točno, solidno in po nizkih cenah napravi.

Brezplačno izdeluje narise, napravlja obrise za cerkvena in stavbinska dela. (7-2)

Národni

FOTOGRAFSKI ZAVOD

Davorina Rovška

(Kolodvorske ulice št. 34. Ljubljana),

priporoča se slavnemu občinstvu in slovenskim društvom. Deluje z najrazličnejšimi modernimi sredstvi fotografije in z najnovejšimi iznajdbami. Jamči za točno postrežbo ter solidno delo.

V zalogi ima še precej naročenih slik pevskega zbora „Glasbene Matice“, „dobrodelnih predstav“ in gg. osmošolcev.

Pri izbori Miklavževih in božičnih daril usoja se opozarjati na te slike, kakor tudi nato, da v ta namen dogotovi vsako sliko na poljuben način, ako se vsaj 4 dni pred prazniki naroči. (8-2)

Knjigoveznica Fr. Breskvar,

preje L. Šverljuga,

pred Škofijo št. 6, poleg „Katoliške Bukvarne“

se priporoča v

vezanje vsakovrstnih knjig.

Molitvenike družbe sv. Mohorja po več vkup poslanih veže po primerno znižani ceni. V zalogi ima tudi za vse družbine knjige lepo izdelane platnice za knjigoveze po deželi.

Opozarja tudi še na svoje krasno izvršene platnice za „Dom in Svet“, Wolfov slovar itd. — Naročila na kakoršnesibodi platnice izvršuje po želji ali načrtu natančno in cenó. (9-2)

Veliko zalogo vsakovrstnih pečij, štedilnikov in kuhinjskega orodja

kakor tudi

(10-2)

vsako drugo železnino priporoča

trgovina z železnino **Andr. Druškovič** Mestni trg št. 9\10.

FRAN ČUDEN,

urar,

Mestni trg. LJUBLJANA Mestni trg.

Letošnja slaba kupčija primora me, ker mi je ostalo veliko blaga, prodajati po najnižji ceni in deloma pod svojo ceno, da razprodam nekaj svoje velike zaloge.

Ker se sedaj bliža čas za Miklavževa, božična in novoletna darila, priporočam vsakemu svojo bogato zalogo zlatih, srebrnih in stenskih ur, verižic, vsakovrstne zlatnine in srebrnine kot najprimerjša darila ter vabim slehernega, naj si blagovoli pri nakupovanju ogledati mojo zalogo.

Zagotavljam najsolidnejšo postrežbo po kolikor mogoče **nizkih cenah.**

Spoštovanjem

FRAN ČUDEN.

(11-2)

Brata Eberl,

Ljubljana, Frančiškanske ulice št. 4.

Pleskarska mojstra

c. kr. državne in c. kr. priv. južne železnice.

Slikarja napisov, stavbinska in pohištvena pleskarja.

Tovarna za oljnate barve, lak in pokost.

(12-2)

Zaloga originalnega karbolineja.

Maščoba za konjska kopita in usnje.

Mr. Ph. Milan Leustek, lekarna v Ljubljani.

Otvoritev nove lekarne.

Čast mi je naznaniti p. n. gg. zdravnikom in p. n. slav. občinstvu, da sem do sedaj na Mestnem trgu št. 11 obstoječo lekarno „Pri Mariji Pomagaj“ vsled podeljene mi koncesije od gosp. Fd. Svobode kupovno prevzel in isto pod sedanjim imenom

Deželna lekarna „Pri Mariji Pomagaj“

otvoril

na Resljevi cesti št. 1, v hiši g. Levca poleg mesarskega mostu.

Po svojem dolgoletnem poslovanju v velikomestnih, kakor tudi v tukajšnjih lekarnah pridobil sem si dovolj strokovnega znanja; svojo popolnoma novo lekarno sem uredil po vseh zahtevah moderne farmacije in preskrbel s svežimi in preskušeni zdravili, kakor tudi z vsemi v farmacevtsko-higijenično stroko spadajočimi potrebščinami, katere bom vedno v najboljši kvaliteti v zalogi imel.

Opozarjam še sl. občinstvo na svojo bogato in veliko zalogo vseh domačih zdravil, katera se priporočajo po časnikih in lekarskih cenikih kot izvrstna zdravila proti raznim bolestim. Nadalje opozarjam slav. občinstvo tudi še na svojo dobro urejeno homeopatično lekarno, bogato zalogo najfinjših francoskih parfumerij, toaletnih in medicinskih mil, tu- in inozemskih specialitet, kirurških obvez in instrumentov, kakor tudi vedno svežih mineralnih vod.

Razpošiljam vsak dan dvakrat po pošti.

Nadejam se, da bode slav. občinstvo moje novo podjetje podpiralo z blagohotno naklonjenostjo; trudil se bom vedno zadovoljiti je z najsolidnejšo postrežbo.

Z najodličnejšim spoštovanjem

Mr. Ph. **Milan Leustek**
lekarnar.

(13-2)

Mr. Ph. Milan Leustek, lekarna v Ljubljani.